U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna, v právní věci žalobce: **M. H.**, zastoupen JUDr. Davidem Jarošem, advokátem se sídlem Jílovská 1167/71a, Praha 4 - Braník, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 8. 2011, čj. OAM-225/ZA-ZA06-ZA09-2011, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 12. 2011, čj. 56 Az 43/2011 - 26,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi JUDr. Davidu Jarošovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v částce 5.760 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“), jako zjevně nedůvodnou.

[2] Žalobce, státní občan Ukrajiny, podal proti tomuto rozhodnutí žalobu ke krajskému soudu. Ten žalobu výše označeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění svého rozsudku se krajský soud ztotožnil se závěry žalovaného, že žalobce v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, které by odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany dle § 12 a § 14a zákona o azylu. Přesto, že se žalobce obával návratu do vlasti z důvodu, že mu vyhrožují osoby (rovněž občané Ukrajiny), se kterými byl odsouzen za trestnou činnost páchanou na území ČR, a požadují po něm peníze, nevyhledal pomoc u příslušných

orgánů státu jeho země původu. Své obavy taktéž nepodložil žádným konkrétním tvrzením. Do ČR stěžovatel poprvé přijel v roce 2006 toliko za prací; svou vlast neopustil na základě žádného z azylově relevantních důvodu. Žádost o mezinárodní ochranu podal až po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody z obav z pomsty spolupachatelů. Krajský soud proto považoval za prokázané, že důvodem podání žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany byla jen jeho snaha o legalizaci pobytu na území ČR.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu včasnou kasační stížnost. V první řadě namítá, že rozhodnutí žalovaného je nezákonné z důvodu, že skutkové okolnosti, ze kterých žalovaný vycházel, nemají oporu ve spisu. Žalovaný se totiž důsledně nezabýval všemi okolnostmi, které ve své žádosti stěžovatel uváděl. Důvodem jeho žádosti nebyla snaha o legalizaci pobytu na území ČR, jak tvrdí žalovaný a potažmo i krajský soud, nýbrž důvodná obava z pronásledování ze strany spolupachatelů předchozí trestné činnosti. Tyto obavy lze dle názoru stěžovatele vykládat jako nepřípustné riziko závažné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. K závěru žalovaného, že žádost o mezinárodní ochranu podal až poté, co byl podmínečně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a poté, co na území ČR již několik let pobýval, stěžovatel uvedl, že v době, která předcházela dobu výkonu trestu, logicky důvod k jejímu podání neměl.

[4] K tvrzení žalovaného o tom, že se s žádostí o ochranu neobrátil na příslušné orgány jeho země původu, stěžovatel argumentuje stavem a rozsahem korupčního jednání na Ukrajině. Aktivní ochranu ze strany ukrajinských státních orgánu s ohledem na tento stav nepředpokládal. Tvrzenou nedostupnost ochrany občanů Ukrajiny ze strany příslušných státních orgánů dokládá zprávami neziskových organizací (Transparency International a Pro Asyl) z let 2010 a 2011 v anglickém jazyce.

[5] Další kasační námitkou stěžovatel napadá postup žalovaného jako mimořádně formální; nedostatečně zjištěný skutkový stav pak údajně dokládá i mimořádná rychlost řízení o žádosti stěžovatele před správním orgánem (17 dnů).

[6] Stěžovatel namítá i zásah do práva na soukromý život paní B. (družky stěžovatele, st. občanky Ukrajiny žijící v ČR) ze strany žalovaného. V rozhodnutí o žádosti stěžovatele argumentoval žalovaný platností jejího povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR (pouze do konce r. 2012) a předjímal tak její rozhodnutí o jejím dalším setrvání v ČR (pozn. NSS: *vzhledem k tomu, že zdejšímu soudu není zřejmé, co touto námitkou stěžovatel zamýšlel, resp. jakým způsobem se tento závěr konkrétně dotkl jeho práv, a ani z dalšího textu kasační stížnosti toto nevyplývá, nemohl se zdejší soud touto námitkou pro nesrozumitelnost zabývat*).

[7] Krajskému soudu s ohledem na výše uvedené stěžovatel vytýká, že se spokojil s tvrzeními žalovaného v zamítavém rozhodnutí o jeho žádosti, aniž by ho podrobil kritickému přezkumu. S odkazem na judikaturu zdejšího soudu (rozsudek ze dne 18. 12. 2008, čj. 1 Azs 86/2008 - 101) stěžovatel uvedl, že správní orgán se v kontextu uvedené situace nemůže pouze odvolat na znění ukrajinských zákonů, aniž by dostál své povinnosti získat si dostatečné informace o tom, nakolik je ochrana poskytovaná veřejnými orgány v praxi účinná. Navíc tak žalovaný učinil přesto, že je dle tvrzení

stěžovatele v ČR k dispozici dostatek zpráv o soustavném porušování základních lidských práv na Ukrajině (např. zprávy Human Rights Watch, zprávy OBSE a Rady Evropy). Krajský soud přes všechny uvedené vady toto rozhodnutí žalovaného nezrušil, ač tak učinit měl.

[8] Další námitkou stěžovatele proti postupu krajského soudu je porušení zásady rovnosti stran, neboť soud neprovedl dokazování, ač takovou možnost měl, ani nenařídil jednání, aby vyslechl stěžovatele a poskytl mu možnost navrhnout další důkazy, příp. jinak reagovat na poučení soudu.

[9] Kasační stížnost je přípustná. Specifikum kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany však spočívá v tom, že možnost jejího posouzení soudem závisí nejen na splnění podmínek její přípustnosti, ale také podmínek její přijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tj. že kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Břemeno tvrzení je přitom na samotném stěžovateli. Teprve je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

[10] K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná na www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce nezbytné vyslovit též právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Přijatelnost lze dovodit i tam, kde v napadeném rozhodnutí krajského soudu bude shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[11] Nejvyšší správní soud se tedy dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle shora citovaného § 104a s. ř. s. odmítnuta jako nepřijatelná.

[12] Stěžovatel ve své žádosti o udělení mezinárodní ochrany tvrdil, že se obává návratu do země původu z důvodu, že mu vyhrožují soukromé osoby, se kterými byl odsouzen za úmyslný trestný čin v ČR.

[13] Jak již v nedávné době konstatoval rozšířený senát zdejšího soudu, žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují. Zamítnout žádost podle § 16 zákona o azylu může správní orgán jen tehdy, nepřichází-li v úvahu žádná z takovýchto forem mezinárodní ochrany; tento závěr musí v rozhodnutí odůvodnit (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 1. 2011, čj. 5 Azs 6/2010 - 107, publ. pod č. 2289/2011 Sb. NSS).

[14] Vymezením pojmu pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu se zdejší soud zabýval mimo jiné v rozsudku ze dne 19. 2. 2004, čj. 7 Azs 38/2003 - 37, v němž konstatoval, že „[z]*a pronásledování, je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány cíleně potírají a čelí jim.*“ Své závěry dále rozvinul v početné navazující judikatuře týkající se otázky pronásledování a obav z případných výhružek ze strany soukromých osob, zejména v rozsudku NSS ze dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 - 48, dle kterého „[s]*kutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*“ (srov. též rozsudek ze dne 27. 8. 2003, čj. 4 Azs 7/2003 - 60 nebo rozsudek ze dne 18. 12. 2003, čj. 4 Azs 38/2003 - 36).

[15] Strach stěžovatele vrátit se do vlasti kvůli údajným vyděračům (přičemž tato situace souvisí s jeho protiprávním jednáním na území ČR) tedy nelze považovat za odůvodněný strach vyvolaný státní represí ve smyslu zákona o azylu. Rovněž tak problémy, které stěžovatel s těmito osobami údajně má, nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými.

[16] Stěžovatel dále namítá, že žalovaný na něj neúnosně přenesl břemeno tvrzení i břemeno důkazní, aniž by si k jeho tvrzením opatřil dostatečné podklady, a dále, že krajský soud vycházel pouze ze závěrů žalovaného, aniž by ve věci nařídil ústní jednání a provedl dokazování.

[17] Stěžovateli je nutno přisvědčit, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují. Uvedené závěry vyplývají z judikatury zdejšího soudu, např. rozsudku NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 6 Azs 235/2004 - 57. Současně však zdejší soud v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Azs 27/2003 - 59, publ. pod č. 181/2004 Sb. NSS, konstatoval, že „[s]*právní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy,* jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. *V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne.* [...] *Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel* v průběhu správního řízení uvedl“ (zvýraznění doplněno). Tedy i přesto, že žalovaný má povinnost posoudit žádost žadatele o azyl hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany (viz usnesení rozšířeného senátu NSS, čj. 5 Azs 6/2010 - 107, již cit. výše v bodě [13]), neznamená to, že by v situaci, kdy stěžovatel žádný azylově relevantní důvod ve své žádosti ani při provedeném pohovoru netvrdil, žalovanému vznikala povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění.

[18] Žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádný z azylově relevantních důvodů. Stěžovatel však namítá, že si k tomuto svému závěru

žalovaný neobstaral dostatečné podklady, zejména, že nezohlednil rozsáhlou míru korupce v zemi, kterou v řízení o kasační stížnosti doložil zprávami zahraničních neziskových organizací zabývajících se dodržováním lidských práv. Uvedené zprávy údajně potvrzují obavy stěžovatele o nedostupnosti možné účinné ochrany jeho života a zdraví na Ukrajině.

[19] K otázce, kdy je ochrana před vážnou újmou ze strany země původu dostatečná, se zdejší soud vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 16. 9. 2008, čj. 3 Azs 48/2008 - 57. V uvedeném případě dospěl k závěru, že v těchto případech je nutno uplatnit výkladové pravidlo čl. 7 odst. 2 směrnice Rady 2004/83/ES, dle něhož „*se má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát, či strany nebo organizace ovládající stát učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.*“ Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel nedostupnost systému ochrany v jeho zemi původu, v důsledku čehož by mu hrozila závažná újma nebo pronásledování, v řízení před žalovaným nenapadal. To učinil až v kasační stížnosti. Ve správním řízení pouze uvedl, že policista, na kterého se jeho otec obrátil, neboť to byl jeho známý, požadoval za „vyřešení“ věci peníze, neboť tak to na Ukrajině chodí. Takové tvrzení je ovšem zcela nedostačující. Pokud se stěžovatel v daném případě ani nepokusil oficiálně se obrátit na příslušné orgány jeho země původu, nelze tento důvod akceptovat jako důvod udělení azylu vymezený zákonem. „*Pouhá nedůvěra občana ve státní instituce, zdůvodňovaná tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*“ (viz rozsudek NSS ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 7/2004 - 37). Snaží-li se stěžovatel v kasační stížnosti zvrátit rozhodnutí žalovaného tvrzením, že nesprávně nezohlednil míru korupce v jeho zemi původu, v důsledku které mu hrozí „*nepřípustné riziko závažné újmy*“, lze ho tedy odkázat na závěry uvedené výše. Důkazy předložené Nejvyššímu správnímu soudu tedy nebylo třeba provádět.

[20] Jde-li o námitku, že krajský soud pochybil, nenařídil-li ve věci jednání, zdejší soud uvádí následující. Podmínky rozhodnutí věci bez nařízení jednání upravuje § 51 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení *soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen*. Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný projevil výslovný souhlas s projednáním věci bez nařízení jednání ve vyjádření ze dne 13. 10. 2011 (viz č.l. 79 soudního spisu, předposl. odst.). Z písemností založených v soudním spisu je dále zřejmé, že souhlas stěžovatele s projednáním věci bez nařízení jednání nastal v důsledku fikce předvídané v § 51 odst. 1, větě druhé s. ř. s. Krajský soud stěžovateli zaslal výzvu k vyjádření, zda souhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení jednání, přípisem ze dne 18. 10. 2011 (č.l. 22 soudního spisu). Současně ho poučil o následcích marného uplynutí lhůty k vyjádření. Jelikož se tuto písemnost stěžovateli na jím uvedené adrese nepodařilo doručit, přistoupil krajský soud k náhradnímu doručení formou vyvěšení na úřední desce. Stěžovatel se k výzvě soudu ze dne 18. 10. 2011 v předepsané lhůtě dvou týdnů nevyjádřil, ani jinak procesně nereagoval.

[21] Podáním žaloby proti rozhodnutí žalovaného došlo k zahájení soudního řízení (§ 32 s. ř. s.). Za dané situace musel a měl stěžovatel předpokládat, že od něj bude vyžadována jistá míra procesní aktivity a za tím účelem ho bude krajský soud kontaktovat. V případě, že věděl, že nebude na adrese uvedené v žalobě k zastižení nebo že doručování na tuto adresu bude složité, měl např. možnost soudu sdělit adresu, na které by ho bylo lze fakticky zastihnout. Stěžovatel však tak neučinil. Za této situace proto nemůže zpětně namítat nenařízení jednání a neprovedení důkazů krajským soudem, které navíc navrhl až v řízení o kasační stížnosti. V daném případě proto v souladu se zásadou *vigilantibus iura* (každý ať si střeží svá práva) musí nést negativní následky svého počínání stěžovatel sám.

[22] Konečně, pokud jde námitku stěžovatele, týkající se mimořádné rychlosti řízení před žalovaným, zdejší soud odkazuje na § 16 odst. 3 zákona o azylu. Dle tohoto ustanovení lze rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost vydat nejpozději do 30 dnů ode dne zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Smysl tohoto ustanovení tkví nesporně právě ve snaze zkrátit řízení o zjevně nedůvodných žádostech tím, že správní orgán není povinen provádět zbytečně dokazování v takovém rozsahu, jako je tomu u žádostí jiných, což významně přispívá k větší rychlosti vyřízení žádostí (srov. Kosař, D. – Molek, P. – Honusková, V. – Jurman, M. – Lupačová, H.: Zákon o azylu, Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 252, bod III.).

[23] S ohledem na výše uvedené tak lze uzavřít, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Protože soud neshledal přijatelnost kasační stížnosti z důvodů tvrzených stěžovatelem a ani z úřední povinnosti nenalezl žádnou zásadní právní otázku, k níž by byl nucen se vyjádřit v rámci sjednocování výkladu právních předpisů a rozhodovací činnosti krajských soudů, dospěl k závěru, že podmínky přijatelnosti v daném případě nejsou splněny a kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[25] Stěžovateli byl v řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát JUDr. David Jaroš. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta JUDr. Davida Jaroše částkou 4.800 Kč [dva úkony právní služby po 2.100 Kč dle § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s přihlédnutím k ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) a d) téže vyhlášky (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti tak, aby byla projednatelná), a dva režijní paušály po 300 Kč na jeden právní úkon dle § 13 odst. 3 téže vyhlášky]. Protože ustanovený advokát je plátcem DPH, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 1 zákona

č. 235/2004 Sb. činí 960 Kč. Celková částka 5.760 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2012

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu